

מעריב ראש השנה

יום ראשון | כ"ט באלול תשע"ח | 9.9.2018

ברק ורעם

נביא זעם, המבקר הכי בוטה של נתניהו, ראש האופוזיציה בפועל • אהוד ברק מסביר בראיון מיוחד **לבן כספית** מדוע יצא בעשור השמיני לחייו לקרב מאסף על דמותה של ישראל: "אני מוטרד, המדינה צועדת לתהום"

02

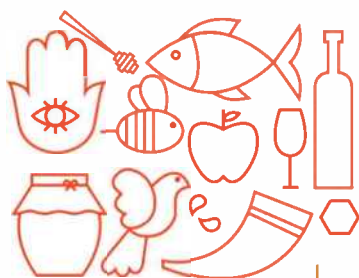

// אני מוטרד מהמסלול של המדינה, שצועדת לתהום

המתקפה עליו ברשתות החברתיות לא מרתיעה את ראש הממשלה ושר הביטחון לשעבר אהוד ברק מלהיות המבקר הבוטה ביותר של בנימין נתניהו • בסדרת שיחות מיוחדת לחג הוא מדבר על הפיכתו לנביא זעם ("ראיתי היסחפות למחוזות הזויים והתחלתי לדאוג"), על חקירות ראש הממשלה, על הפגישה המפתיעה עם אידיאלוג הימין הקיצוני האמריקאי, סטיב באנון, ועל חששו מהכיוון שאליו ישראל הולכת: "גם טראמפ רואה מה שביבי מסרב לראות: בקצב הזה, שמו של ראש הממשלה יהיה מוחמד"

צילום: ניר קידר

בן כספית

ת פגישתנו הראשונה פתח אהוד ברק ליד פסנתר הכנף הבודד בירכתי קומת האירוח והמוע' דון במגדל השופטים בתל אביב, שבו התגורר עד לאחרונה. זו הפעם הראשונה שאני שומע אותו מנגן. הוא בוחר את הבלדה המצמררת ההיא של שופן, בסול מינור, הקטע שבו "הפסנתרן" ולדיסלב שפילמן (בגילומו העילאי של אדריאן ברודי) מנגן לקצין האס"אס בוורשה ההרוסה. אני מביט בידיים המנגנות, והן כבר בנות 76 שנה. כמה עדינות, רך ודיוק יש בהן, כל התכונות הנדרשות כדי להפיק את הצליל שאליו התכוון שופן. אי אפשר לא לחשוב על כל הפעמים שבהן הידיים הללו טיפלו בעניינים מדויקים אחרים, בסיירת מטכ"ל ואחר כך בהנהגת המדינה, ועדיין, אחרי כל השנים הללו, אני לא באמת מצליח לפענח את האדם שאליו הן מחוברות. בינתיים אני מפענח שבסצינה הזו אני מגלם, בעצם, את קצין האס"אס.

"זו המתנה הכי יפה שההורים שלי נתנו לי", ברק אומר אחרי שסיים, "הפסנתר. הרי לא היה לנו כלום. כשהייתי ילד והייתי נוסע מהקיבוץ באוטובוס לתל אביב לשיעור פסנתר, הייתי קונה בתחנה המרכזית כרטיס פיס. הייתי רק בן 12, וכבר אז ידעתי שהסיכוי שאזכה לפני שהשמש נכבית – הוא אפסי".

אז למה קניית בכל זאת, שאלתי. "קניתי את התקווה למשהו שיכול לשנות את חיי. כשיש לך כסף, זה לא מעניין. כשאין לך כלום, זו תקווה שאתה קונה בזול". הפכת לזקן השבט, אמרתי לו. "כן", הוא נאנח. "אני זקן הרמטכ"לים החיים, זקן ראשי הממשלה לשעבר, ויש לי גם תפאורה של זקן".

מאז שהתפוגג מהמערכת הפוליטית לאחר בחירות 2013, יצא ברק לפסק זמן. הוא שייט בעולם, עשה כסף, עשה עסקים, עשה לביתו, או יותר נכון מגדלו. יום אחד, לפני קצת יותר משלוש שנים, הוא הבלית מחדש. פתאום, משום מקום, הוא התפוצץ על המסך, בעצם על נתניהו, במהירות של 200 קמ"ש.

שאלתי אותו אם הוא זוכר את ההופעה ההיא, ומה גרם לו פתאום לחזור ולשגר את עצמו בעוצמה כזו אל מרכז הביצה הפוליטית. "זה פשוט", הוא הסביר. "הייתה תקופה ארוכה שבה רוב הזמן לא הייתי בארץ. לא הופעתי, לא דיברתי. בינתיים החלה להתפשט שמועה שיש לי אלצהיימר. אותי זה הצחיק, אבל אני שים התחילו להגיד לי שזה רציני. אנשים, בכל מיני פרלמנטים של יום שיש, נשבעו שהם מכירים רופא שראה את התיק הרפואי שלי וזהו, הלך עלי, אני גמור, אני מבוזבל, אני לא מזהה אנשים. העניין הוא שאני כן מזהה אנשים ואני מזהה תהליכים, אז החלטתי לשים לזה קץ ובאתי לטלוויזיה".

אילו תגובות קיבלת?

"נו, טוב. הבינו שאין לי אלצהיימר".

התבוזזותי לשאול מה הפך אותך לנביא זעם. מה גרם לך להיות כל כך זועם, נוקב, אפוקליפטי. הרי עם האיש הזה ישבת שנתיים קודם בממשלה במשך ארבע שנים. מה קרה?

"זה תהליך. תעקוב אחרי שלושת הנאומים שלי בכנס הרצליה, ב'2015, ב'2016 וב'2017. וגם הנאום האחרון שלי ב'קתדרה'. ב'2015 עוד ניסחתי את זה בעדינות. שיגרתי אזהרה ראשונה. אני זוכר שביבי היה אמור לדבר אחריי. הוא ישב בחדר פנימי וצפה בנאום שלי, ואז עלה. הנאום שלו שם היה מבוזבל מאוד. הוא לא היה מרוכז. נרמה לי שזה היה האפקט

"אני מנסה להעיר את הציבור. אי אפשר להעיר את הציבור בשקט". ברק

"אי אפשר היה לעשות מה שנתניהו עשה, לפנות ברגע האחרון ל־750 אלף מצביעים פוטנציאליים בדיוק מתמטי, להגיע למיקום שלהם, לנייד שלהם, למצב שלהם, בזמן אמת, בלי להכין את זה קודם. אולי זה סייבר, אבל לא רק. צריך להשקיע כסף, הרבה יוזמה, ולהכין את הכל מראש"

“אם היה עולה לביבי רעיון קצת הזוי, והוא היה רואה את הגבות מתרוממות, הרעיון היה נכבה”. עם נתניהו בתמשלה, 2012
צילום: תקשורת שר הביטחון

של מה שאני אמרתי. בשנה שאחרי כבר נתתי נאום הרבה יותר בוטה ודיברתי על ניצני פאשיזם. ביבי כבר לא הגיע”.

מה גרם לך להתהפך עליו ככה?

“זמן קצר אחרי שהוא הרכיב את הממשלה הנוכחית הוא קרא לי להתיעצות בענייני הסכם הגרעין עם איראן, שבדיוק נחתם. דעתי בעניין איראן לא שונה בהרבה מדעתו, והוא רצה גם לחלק איתי משימות, שאעזור מול סנאטורים דמוקרטים וכאלה. אבל השיחה נפתחה בבחירות. אני מכיר אותו, את שפת הגוף שלו. כשהוא סיפר לי שהיה בטוח בבוקר הבחירות שהוא מפסיד, ידעתי שזו לא הצגה. הוא התכוון לזה”.

אבל הוא ניצח.

“הוא ניצח בזכות הכנה מוקדמת, צירוף של חדות, דיוק פוליטי, תזמון וכלים שאפשרו לו גם לגנוב את הקולות של בנט וגם לנצח. אפילו הוא לא האמין שזה אפשרי. בסוגריים אני אומר שאי אפשר היה לעשות מה שהוא עשה, לפנות ברגע האחרון ל-750 אלף מצביעים פוטנציאליים בדיוק מתמטי, להגיע למיקום שלהם, לנייד שלהם, למצב שלהם, בזמן אמת, בלי להכין את זה קודם”.

סייבר?

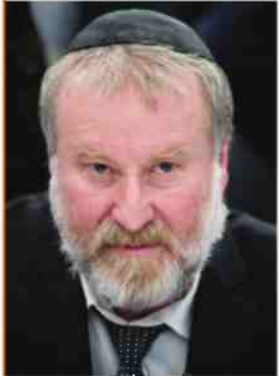
“אולי. אבל לא רק. אפשר להגיע לנתונים האלה. למשל, מחברות הסלולר. צריך להשקיע, גם כסף, הרבה יוזמה, ולהכין את הכל מראש. הוא עשה את זה, ואם הייתה כאן השקעה כספית, הרי שהיא השתלמה”.

בוא נחזור אליך. מה הפך אותך למבקרי הביבוטה, הכי קולני, הכי קטלני שלו?

“ראיתי ראש ממשלה שעולה על נתיב אחר ממה שהיה עד היום. בממשלה שבה ישבנו יחד הייתה שמינייה. היו מרידור ובגין ובוגי ואני, ונניח שהיה עולה לביבי רעיון קצת הזוי, וזה קרה לא פעם, הוא היה אומר אותו – הרי זה פורום לא מחייב, אפילו בלי פרוטוקולים – ואז הוא היה רואה את הגבות מתרוממות, הוא היה רואה אותנו מביטים זה בזה, והרעיון היה נכבה עוד לפני שנדלק. בממשלה הנוכחית, הוא כבר. הבא בתור זה בנט, ששומע לחישות של רבנים. זו אינה תשתית לניהול מדינה. משם מגיעות הנטיות המסוכנות, ההיסחפות למחזות הזויים. התחלתי לעקוב אחרי מה שקורה והתחלתי לדאוג”.

ממה בדיוק?

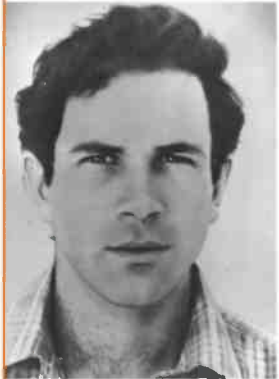
“יש כאן שני חזונות שמתנגשים. החזון הציוני-דמוקרטי של הרצל, שאמר שהציונות היא פרויקט אינסופי, כי בנוסף למדינה יהודית, היא חותרת גם לשלמות מוסרית ורוחנית. כל ממשיכי של הרצל, מכל הכיוונים, גם בגוריון וגם ז'בוטינסקי, גם בגין וגם רבין, נשארו באותה משבצת. כולם היו בעד החזון הציוני-דמוקרטי שהתחיל בכלל כמרד נגד הפרשנות של היהדות כמזרח אירופה, שהתמקדה בצידוק הדין ובהמתנה פסיבית, בלי להתערב בענייני המדינה, הכל בידי שמיים. הציונות הייתה מרד נגד הגלותיות, העיירה, השטעטל. היה כאן רצון לקחת את גורלנו בידנו ולבוא למולדת, להקים מדינה בחזון הרצל ורוח נביאי ישראל וכל הערכים שמקופחים לים בהכרזת העצמאות. והחזון הנוכחי, של הממשלה הנוכחית, הוא פשוט עיוות של הציונות הדמוקרטית, וגם של היהדות. ליצור שהחבר'ה האלה מולידים אין שום קשר ליהדות, שאלף פנים לה. אני לא מקבל את זה שהרב גינזבורג או הרב דוב ליאור יותר יהודים ממני או ממך או יותר פטריסטים מאמל אסער שני לחם בחווה הסינית, ויצא לי להיות שם. קרב מאוד קשה, תאמין לי. כשכנסת ואיילת היו עדיין רעיונות עמומים בראשם של אנשים צעירים, והרב גינזבורג שקד על דחיקת הקץ, אמל אסער שכב בשוחה מאחורי גופות של החברים שלו והתפלל לצאת משם בשלום, כדי להגן בגופו על צליחת התעלה. עזות המצח שלהם, הצורה שבה הם ניגשים להרוס את החלום הציוני, השכנוע העצמי – זה איום קיומי. יש כאן התנגשות ראש בראש, לחיים או למוות. מצד אחד הציונות, בגילומה של תנועת העבודה והתנועה הרוויזיוניסטית של ז'בוטינסקי, ומצד שני החזון היהודי-משיחי-קנאי שהחל להתעורר אחרי '67, שרואה בש-

“הוא מבין שיצטרך להגיש כתב אישום על שוחד”. מנדלבליט צילום: יונתן זינדל, פלאש 90

“הוא לא רואה את הקווים האדומים שאנחנו רואים”. דרמר צילום: רויטרס

“דיברתי על הבדידות שחוה לפני מותו”. יוני נתניהו ז"ל צילום: לע"מ

צילום: רויטרס

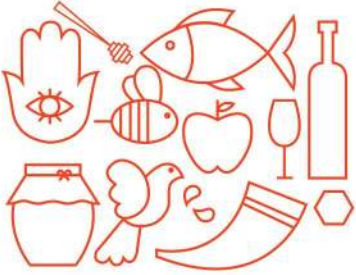
“אף אחד עדיין לא יודע מה קרה בתוך החדר ומה יהיו התוצאות”. טראמפ וקים במפגש הפסגה בסינגפור

ויש גם צד שני, אי אפשר להתעלם מהעובדה שברק הוא ראש האופוזיציה דה־פקטו. כשיאיר לפיד משתדל לא להרגיז את ביבי, אבי גבאי מתעסק עם גמדי מפלגתו והגנרלים שותקים – ברק הוא האיש המסורקן ביותר בשכונה. למרות הגיל, ואולי בגללו, הוא הכי חד, הכי ממוקד, הכי קטלני. הוא לא מהסס ולא שוקל ולא מתלבט; הוא הולך על נתניהו כל הזמן, בכל הכוח, בלי לקחת שבוים. מתעלם מהשחקן-הדולק בעקבותיו ברשתות החברתיות, מרעשי הרקע הלא מחמיאים, מהסקרים המגמגמים, וממשיך במלוא התנופה. הוא המנסח האולטימטיבי של תנועת האנטי־נתניהו. הוא הלוחם הקדמי בקרב על הדמוקרטיה, מגן בחרי אף על הערכים הליברליים ועל מה שהוא מכנה “החזון הציוני” בים, באוויר וביבשה. הוא מתאבד על המלחמה הזו, כאילו מדובר בקרב האחרון. ואולי זה באמת הקרב האחרון.

ליטה על כל הארץ את היעד הגדול, ועוד לא דיברנו על החזיונות של חידוש עבודת הקורבנות במקדש, עם הפרה האדומה וכל זה. זה חזון יהודי משיחי אפל, קנאי, מבית היוצר של הרב קוק הבן, שבניגוד לאביו, שהיה ענק אמיתי, היה צר אופקים”.

הקרב האחרון

גילוי נאות: לא מדובר במפגש סולחה בין ברק לביני. נרמה לי שאי אפשר יהיה למצוא פוליטיקאי שכתבתי עליו דברים קשים יותר מברק (אפילו לא נתניהו). דעתי עליו לא השתנתה, אני מניח שגם דעתו עלי נותרה בעינה. בכל רגע נתון, בכל מצב ומזג אוויר, אעדיף את אהוד אולמרט, או גבי אשכנזי, או חיים רמון על פניו. אני ממשיך להאמין שלא כדאי להפקיד בידיו מפתחות של שום דבר. מצד שני,

"כגשתי את סטיב באנון (בתמונה) אצל חבר משותף בארצות הברית. חשבתי שאמצא פלקט שמקשקש סיסמאות, אבל הופתעתי. הוא אומר: אני לא חושב שאתם, הליברלים, רואים אחרת ממני. אבל להבנה של איך העולם עובד, הוספתם עוד שכבה, שמשקפת את הכמיהה שלכם לאיך דברים צריכים להתנהל"

צילום: רויטרס

ככלי כפול: מנוף לבחירות וכלי להמשך יישום האידאולוגיה של הממשלה הנוכחית. הם שואלים את השאלה מי בעד מדינת הלאום היהודי, ומי נגד. מהבחינה הזו, יש להם יתרון אוטומטי. אני לא במקרה מכנה אותו 'חוק עוקף מגילת העצמאות', ולא חוק הלאום. ואני לא במקרה אומר שהחוק הזה הוא שלוש יריות בגבה של מגילת העצמאות".

בן, אבל הציבור לא קונה את זה. הוא בעד מדינת הלאום של העם היהודי, ואתם במלכוד.

"צריך לשאול את השאלה ההפוכה. מה הפריע להם לקחת את החלק הרלוונטי במגילת העצמאות ולהיפוך אותו לחוק יסוד? הרי כתוב שם במפורש שבארץ ישראל קם העם היהודי ומדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל. אבל יש שם גם שוויון זכויות מוחלט לכל האזרחים והשתתפות של כולם בבניין הארץ ויש שם גם את התוקף של כל זה, הזכות ההיסטורית והטבעית ומשפט העמים. ולמה הם לא קיבלו את ההצעה של בני בגין, שזה כמעט אותו החוק, רק עם תוספת של רוח נביאי ישראל, שוויון וצדק? אני אגיד לך מה מפריע להם: החרדה שלהם מאובדן היכרות להמשך לכופף את ערכי היסוד של המדינה. הם רוצים לכופף את בג"ץ. זה הסיפור האמיתי. לשלול ממנו את האפשרות להישען על מגילת העצמאות כבסיס חוקתי, מה שהוא עשה עד עכשיו, עוד מימי אגרנט וזוסמן. חוק יסוד הלאום יקבל עכשיו משקל גובר, שבו נעקרים ערכי יסוד כמו שוויון. הם אומרים בעצם שהכרזת העצמאות נכתבה בתנאי מצוקה, בתוך מלחמת קיום. היה צריך לייצר איזו הכרזה יפה כדי לרצות את העולם, אבל בסוף הסיפור זה או אנחנו או הערבים, אז ההכרזה נשמרת כפי שהיא לצורכי פסאדה, אבל בפרקטיקה נביא את חוק היסוד".

הם אומרים, ובמידה מסוימת של צדק, שהריבון הוא העם, באמצעות נבחריו, ולא בג"ץ.

"אני שואל אותם למה הם מנסים לכופף את בית המשפט. למה השוויון כל כך מפריע להם. הרי בסוף, רק דבר אחד יקבע: המספרים בשטח. האם יהיו יותר ערבים או יותר יהודים בין הירדן לים. במקום להתעסק עם המציאות ולדאוג שלא יהיה כאן רוב ערבי, הם מתעסקים בחוקים ובהגדרות שיאפשרו להם לג'טרל את הרוב הערבי. הם פועלים מתוך חרדה עמוקה ותחושת חוסר ביטחון שמפמפמת את התנועה המשיחית-גזענית. הם מתייגים כל מי שמתנגד לחוק הלאום כאויב העם שצריך להביס בקלפי. בהמשך יגיעו חקיקות הפרדה, גזע וטרנספר. אבל בסוף הם לא מועילים לרעיון הציוני, הם הורסים אותו. תראה מי מתנגדים לחוק הזה. רובי ריבלין, דן מרידור, בני בגין, מישא ארנס, פרופ' דרשוביץ. אלה אנשים שמבינים שישראל שפושטת מעליה את עקרונות

את הזהות ואת הדבק המלכד שלה באמצעות 'עמ' לקים' מבחוץ ובוגרים מבפנים. זה מאפיין תנועות לאומניות אפלות בכל 230 השנים מאז המהפכה הצרפתית. ההנחה שהציבור לא יכול להתלכד, בעיקר בעתות מצוקה, אלא על ידי מציאת אשמים ודמונים מבפנים ומבחוץ".

איפה אנחנו על לוח הזמן בעימות הזה?
"אנחנו בהתנגשות. הצד האפל מסמן את האויבים. יש לזה על מה להתבסס בנשמה הקולקטיבית שלנו, הרי באמת הייתה לנו שואה. אבל צריך שכל הזמן יהיה איזה היטלר, פעם זה נסראללה ופעם אבו מאזן, וצריך לסמן גם את האויבים מבפנים: פעם זה האזרחים הערבים ופעם זה המתנשאים, אלה שיושבים במסעדות היוקרה ונוסעים לחו"ל, האינטלקטואלים והליברלים, או מכניסים לראש שהם משתפים פעולה עם האויבים שלנו. כלומר, אומרים לאנשים שהמתנשאים האלה לא נמצאים מעליכם, אלא מתחת יכם".

איך זה ייגמר?
"אם החזון הציוני-דמוקרטי יתיישב מחדש בשל-טון ויכוון מחדש את ההגה, זו תהיה סוף הדרך לנערי הגבעות, לבריונים, לרובנים הקיצוניים, שהם מקורות האנרגיה הפוליטית של הרוח הזו. הרי הרב ליאור הוא הרב שהדריך והנחה את ברוך גולדשטיין. הוא זה שניחשד במסמכים הפנימיים של השב"כ כמקור השראה לרצח יצחק רבין. היום הם מקורות השראה של תג מחיר ושל שורפי משפחת דוואבשה. הרב גינצבורג הוא ממעצבי תורת המלך והלכת הריגת גוים. אלה אנשים מסוכנים".

בוא נדבר רגע על חוק הלאום. הוא לא באמת משנה שום דבר בשטח. הוא מגדיר, כלפי כולי עלמא, את היותה של ישראל מדינה יהודית. למה זה מטריף את השמאל, או אותך? הרי אי אפשר לנצח את הקרב הזה על לבו של הציבור.

"יש בחוק הזה הרבה תחכום פוליטי. הוא נבנה

מה ליכוד ולתורת הרב קוק, שאלתי אותו.

"לכאורה זה מופרך", הוא מודה. "הרי האיש לא דתי, גם לא ממש מודל של דוגמה אישית. הוא מגיע לשם מכיוונים שונים. הוא עצמו לא ידע להסביר אם הסיבה להתנהגותו היא האידאולוגיה מבית אבא, חולשת אופי, השפעת הרוחות ברחוב או אפילו בתוך בלפור, משהו אחר, או הכל ביחד. בסוף, מה שנחשב זה מה שהוא עושה ולאן שהוא נגרר. אולי זו בכלל שדרנות פוליטית. הוא נגרר על ידי הקבוצה הכי קיצונית, שם הוא מוצא הד לדברים שלהם הוא מטיף שנים. הנרטיב הבסיסי שלו לא השתנה ומגולם בלחישת ההיא לאוזנו של הרב כדורי. הוא לא מוכן להתנתק מהבייס, מה שגרם להפסד שלו בקרנציה הראשונה, וזה גורם לו להניח לבייס, בראשם של בנט ואיילת, לגרור אותו למחוזות רחוקים. מאחורי בנט ואיילת אלה הם סמו"טריץ' ויוגב, מאחוריהם הרבנים לוינשטיין וסדן, מאחוריהם הרבנים גינצבורג וליאור. זו התנגשות לחיים או למוות. שני הזרמים האלה לא יכולים לרוץ יחד בכפיפה אחת. זה או החזון הרמקרט-ציוני או החזון היהודי-משיחי-לאומני. אחד מהם יצטרך להפסיד ולהיעלם".

למה, בעצם? הרי הבסיס שעליו שני הזרמים יושבים מאוחד: תמיכה ברעיון המדינה היהודית בארץ ישראל וזכותו של עם ישראל לשוב לארצו.

"לא. צד אחד הוא לאומיות בריאה, הצד השני הוא לאומנות אפלה. הצד הראשון נשען על ההכרה בהישגים, במורשת היהודית, בעולם הערכים שהביא לאנושות את הצדק, השוויון, הגר והאלמנה, הרוח של נביאי ישראל ששורה על ההומניזם העולמי ודי הגרדיה אותו. קאנט בעצם תרגם לגרמנית את הלל הזקן. הוגי המהפכה הצרפתית והאמריקאית נשענו על מה שנכתב אצלנו. ויש לנו במה להתגאות. הלאומנות האפלה מניחה שהציבור לא מסוגל לשאוב כוח וביטחון עצמי מתוכו, ממה שהושג ונכבש, אז היא מגדירה

"אני מעריך שמנדלבליט ייקח את שני התיקים הראשונים ויגיש שם כתב אישום בכפוף לשימוע. אחד על הכרת אמונים, השני על מרמה והפרת אמונים. במקביל יודלף שיש חילוקי דעות בעניין המרמה, ובפרקליטות יש שחושבים שצריך להוריד את זה. ואז מה שנשאר זה שתי עבירות קלות"

"תחשוב מה נתניהו היה עושה אם זו הייתה ממשלה של לבני, גבאי, למיר או שלי". כראש ממשלה, 2000
צילום: אבי אוחיון, לע"מ

"הדברים שהוא אמר מתגשמים". גולן
צילום: דובר צה"ל

"שיחות עומק רבות".
בנציון נתניהו ז"ל
צילום: נתי שוחט, פלאש 90

הדמוקרטיה, היא ישראל חלשה. אין מתנה יותר טובה לאנטישמים בעולם ול-BDS, שמנסים לגרור את קציני צה"ל להאג, מהחוק הזה. הוא מאשר שכל מה שהעלילו עלינו כל השנים – נכון".

מצד שני, התופעה הזו מתרחשת בכל העולם. תראה מה קורה באמריקה עם טראמפ ובאירופה עם התחזקות הזרמים הלאומניים. זו לא המצאה שלנו, זה טרנד עולמי.

"זה נכון. ביבי מקבל רוח גבית מהמציאות העולמית הזו. במובנים רבים, הוא הקדים אותה. בראיונות באמריקה אני אומר שכל ענייני הפייק ניוז, ה-Alternative Facts וה-Post Truth פרק טיקות שביבי משתמש בהן כבר כמעט עשר שנים, הרבה לפני שהגיעו לשפה האנגלית. אבל זו תופעה מדאיגה. בהתחלה חשבתי שזה זמני ושהדרך להמשיך חיזוק הדמוקרטיה והקדמה סלולה. היום אני מבין שזה עמוק יותר וזה כאן".

ממה התופעה הזו נובעת?

"אחרי הטלטלה של מלחמת העולם השנייה והמלחמה הקרה, האנשים, הציבורים והמנהיגים הבינו שהאנושות כולה הייתה יכולה בקלות ליפול לתהום. מלחמת העולם השנייה מחקה 2.5% מאוכלוסיית העולם. במלחמה הקרה אפשר היה, במקרה של הידרדרות, למחוק את רוב העולם. זה גרם למנהיגים, וגם לציבורים, להבין שכדי למנוע את כל זה, צריך לוותר קצת. להגיע להסכמות. כך נוצרה הפאקס אמריקנה. האו"ם, מועצת הביטחון, הבנק העולמי, בריתות נאט"ו וורשה, הסכמי הסחר העולמיים ואוסף של מוסדות עולמיים שמטרתם למתן את הסיכון שכולנו ביחד ניפול ונתרסק לתהום. הכללים האלה, של מותר ואסור, חוקים וחלשים, החזיקו 70 שנה. הבעיה היא שהזמן השכיח את כל זה. אנשים כבר לא חיים את המלחמה, או את האפשרות שהמעצמות ימחקו זו את זו בתוך כמה שניות. אז חוזרים ליסודות. לג'ונגל ההובסיאני. לעובדה שכל מדינה היא קולקטיב נפרד המכוון נגד המדינות האחרות. תוסיף לזה את התפרצות הטרור האסלאמי, גלי ההגירה הענקיים, הניידות המשופרת, החוקים שמונעים ממך להרוג מהגרים, הגלובליזציה. האיום של אפריקה על אירופה או אמריקה הפך מוחשי. אי אפשר לעצור נדירות גלים אנושיים גדולים. אנשים מסתכלים על הגלובליזציה, שחיסלה חלק ניכר מהעוני בעולם והייתה מהפכה חיובית, כעל סוג של איום. יתרונותיה לא חולקו נכון, בעיקר בגלל מבנים פוליטיים. אנשים כמו סטיב באר, נון, האידיאולוג של טראמפ, הם המבקרים העיקריים שלה. היום, מעמד הביניים האמריקאי מביט בעיניים כלות איך מעמד הביניים הסיני מתעורר וקם לתחייה בעוד שבאמריקה, או באירופה, קורסים".

אתה בטוח שבאנון טועה?

"פגשתי אותו לפני כמה חודשים בבית של חבר משותף בארצות הברית. חשבתי שאמצא פלקט שמקשקש סיסמאות, אבל הופתעתי. הוא איש חושב, מעמיק. הייתה שיחה ארוכה. הוא אומר: אני לא חושב שאתם, הליברלים, רואים או מבינים את העולם אחרת ממני. אבל אתם בחרתם להוסיף להבנה של איך העולם עובד באמת, עוד שכבה, עוד רובד שמשקף משהו מהשקפתכם, מהכמיהה שלכם לאיך שהדברים צריכים להתנהל, מתוך רצון לייצר משהו טוב. זו כמיהה אנושית. הוספתם רובד נורמטיבי שמכיל שאיפות ונכונות לשנות את העולם, וזה מאוד רומנטי. אנחנו אומרים שהשאיפה שלכם לגיטימית, אבל מלאכר תית. היא לא קשורה למציאות האמיתית של איך שהדברים מתנהלים. ולכן אנחנו פשוט לא מוסיפים את השכבה הזו. ואנחנו חושבים שהסיבה שלנו לא פחות נעלה או מוצדקת מהסיבה שלכם. אתם מדברים על נאורות והתקדמות, אנחנו רואים בזה אי-צדק בסיסי שמקפח את עניי עירנו. כי בסוף חוקי הג'ונגל קובעים, ורק החוק ישרוד".

הסוסים כבר לא באורווה

בוא נתקדם מהאידיאולוג לאיש המעשה, הנשיא טראמפ. אולי דווקא הגישה הזו נכונה יותר בהקשר שר האיראני? הוא מפוכח, הוא מחזיק נבוט גדול ביד, הוא לא מנסה לחנך אותם, אלא פשוט קובע

יודעים היכן, וגם אם כן, סביר להניח שכרוב המקרים זה טמון מתחת לרכס הרים ששום נשק לא יכול לפצח. ואין לנו יכולת אמיתית לחסל את מאגר הטילים שלהם, ואין לנו מושג כמה יש וכמה יכולים להגיע לארצות הברית, ואין לנו יכולת לנטרל את היכולת שלו, הפרושה לאורך כל הקו, לגבות מחיר של מאות אלפי הרוגים בדרום קוריאה. טראמפ מבין את זה. הוא יודע שהסוסים כבר לא באורווה. בין הברירה לא לעשות כלום ללעשות הצגה גדולה וג'סטות ריקות – הוא בוחר באופציה השנייה משיקולים נרקיסיסטיים הממוקרים בעצמו ובטווח הקצר.”

ובעניין האיראני? כאן עושה רושם שהוא נחוש. “בנושא האיראני, הסיפור הפוך. אני חושד שאנ־שי הנשיא מעולם לא לקחו אותו לחדר סגור והסבירו לו מה אמריקה מסוגלת לעשות באיראן. שם, האפ־שרויות מפתות. מה שנעשה אצלנו כפעולה כירור־גית באיזמל מנתחים, אצלם זה פטיש 5 קילו. בשנים האחרונות של ממשל אובמה הם בנו יכולות סופר־מדויקות ועוצמתיות, חסینות מפגיעה בכוח התוקף ויעילות מאוד. יש להם תוכנית כירורגית המסוג־לת לחסל את כל התשתית הגרעינית של איראן עד היסוד בפעולה שהאיראנים לא יוכלו למנוע, גם אם יקבלו מידע מוקדם על יום ושעה מדויקים. הדבר היחיד שיוכלו זה להבעיר קצת שדות נפט במפרץ ולהפעיל את חיזבאללה נגדנו. לדעתי, הם אף פעם לא הראו לו את זה, עד שג'ון בולטון, אדם שלא מאמין בשום דבר חוץ מכוח, הגיע. אין לי ספק שבולטון עדכן את הנשיא, או הורה לעדכן אותו, וכשהנשיא רואה דבר כזה, האינסטינקט שלו זה להורות שיכינו את זה לפעולה. לדעתי, הומן הקרוב הוא פוטנציאל לתקופת הכרעה בתחום הזה.”

למה אתה מתכוון?

“טראמפ, כמו ביבי, חושב בעיקר על הישרדות אישית ופוליטית. אנשים לא מבינים למה הוא פתאום מתנפל על טרורד בקנדה או על מקסיקו. הרי אין שם עניין כלכלי אמיתי. הוא לא חושב כלכלה, הוא חושב פוליטיקה. הוא יודע שפועלי המכוניות בדטרויט או הפלדה בפנסילבניה לא ממש יבינו אם הוא ירסן

למרחק שמתאים לו, לא לנו.”

כן, אבל בכל הקשור לנושא האיראני, הגישה של טראמפ מוכיחה את עצמה. המשטר מתפרק תחת הלחץ, בניגוד לרפיסות של תפיסת אובמה.

“האיראנים נבעיה קשה, אבל לא יתפרקו כל כך מהר. הם אספו כרית עבה של רזרבות, בסביבות 150 מיליארד דולר, ויש עוד כמה עשרות מיליארדים של משמרות המהפכה, וזה מאפשר להם לתמרן. בינתיים הם מאפשרים להוציא קיטור. הם לא הפעילו עדיין עוצמות, את הבסיג' ואת המשמרות. עדיין לא ברור שהם יתכופפו. המשחק שם מורכב ורגיש מאוד. זה נכון שהנכונות של טראמפ ללכת עד הקצה, והעוב־דה שהוא מנהל הצגה שמאפשרת לו גם במקרה של כישלון למשוך בכתפיים ולהמשיך הלאה – יש בהן יתרונות. קח את צפון קוריאה כדוגמה. גם שם הוא עשה הצגה שלמה, ועדיין אף אחד לא יודע מה קרה בתוך החדר ומה יהיו התוצאות. עוד באותו ערב הוא אמר, בקולו, שיכול להיות שבעוד חצי שנה הוא יודה שטעה, ואז הוסיף שהאמת היא שהוא לא יודה שטעה, אלא ימצא כבר את מי להאשים. הוא פשוט אומר ועו־שה מה שהוא רוצה, ולפעמים תופס את האבסורד בא־מצע משפט ומתקן, וכך הוא גם ניהל חלק מעסקי. אני בספק אם ככה אפשר לנהל את ארצות הברית או את העולם.”

אבל בסוף, בכל הקשור לצפון קוריאה, הוא מביא תוצאות.

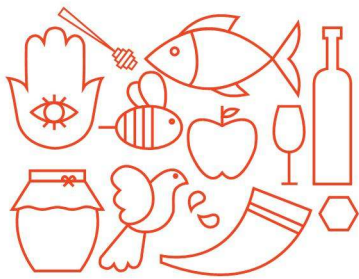
“אני לא יודע מה הוא הביא. אין לי ספק שהגנרל קלי ושר ההגנה מאטים והיועץ מקמאסטר לקחו אותו לחדר סגור יותר מפעם אחת ואמרו לו: 'אדוני הנשיא, אתה תחליט באיזה רטוריקה להשתמש, אבל דע את העובדות: אנחנו יכולים למחוק את צפון קוריאה מעל המפה, אבל לעולם לא תהיה לנו לגיטימציה לזה. כירורגית, אין לנו אופציה להשמיד את כלי הנשק הגרעיניים שכבר יש להם. אנחנו לא יודעים כמה יש, עשרות או מאות, אם פצצות גרעין רגילות או נויטרון. אנחנו מעריכים שיש להם פחות מעשר פצצות מימן, אבל לא יודעים כמה ואיפה, והם תמיד יכו־לים להמשיך לייצר. אין לנו יכולת לפגוע, אנחנו לא

עובדות והולך בכוח. יכול להיות שבעידן הנוכחי זה הפתרון היחיד?

“מה אומר טראמפ? הוא אומר 'אמריקה תחילה'. הוא יפעל רק על פי האינטרסים של אמריקה. הוא יפרק את הסכמי הסחר הגדולים ומי שרוצה, יעשה עם אמ־ריקה הסכם נפרד, על פי האינטרסים שלה. אמריקה בעצם אומרת שהיא מפסיקה להיות הפראיר העו־למי. זו הכרזה של הג'ונגל ההובסאיני של 'לוחיתן'. הבעיה היא שלטווח הארוך, אמריקה לא תנצח. היא חייבת להפסיד. בהקשר הזה, כאנזן אמר לי שבהרבה מובנים טראמפ ובני סנדרס הרבה יותר קרובים ממה שנדרמה. לדעתו, לטראמפ היה קשה יותר לנצח את סנדרס מאשר את הילרי. מדובר בשני קצוות קיצו־ניים מנוגדים, אבל בשפה דומה. הם פונים לאותם יצ־רים ומשתפים פעולה במין משחק, ריקוד מינואט כזה, כשבסוף לכל צד יש את הסיסמאות שמבדלות אותו מהצד השני, אבל הוא מכוון את החצים לממסד, לוו־ל סטריט, לכל אלה ש'נגדו באמריקה'. אגב, באיטליה הכוחות האלה, הסנדרס והטראמפ המקומיים, התא־חרו יחד והשתלטו. כל הנתונים האלה בידד מעניקים לערכים והקדמה עלול להיות ארוך יותר ממה שחש־כנו. השינוי ייקח זמן. ביבי מתחיל את הגלישה לכיוון הבחירות מעמדת יתרון מובהקת. אפילו האירועים הביטחוניים משחקים לידיו במובן מסוים.”

זה לא רק אירועים ביטחוניים. יש תחושה שהוא בעל ברית של כולם. לא רק טראמפ, גם פוטין.

“אני מכיר את פוטין הרבה יותר זמן מביבי. לביבי אין שום הישגים אצל פוטין. אני קובע את זה חד־מש־מעית. פוטין הוא מפעיל סוכנים. הוא ידבר איתך בלי סוף, יקרא אותך, ינתח אותך, זו המומחית שלו, הוא יידע בריוק מה מפעיל אותך ומה גורם לדופמין במוח שלך לזרום ולהרגיש טוב. הוא מזהה את זה ומשתמש בזה כדי לכרוך אותך לאט־לאט לסוג מסוים של הת־נהגות או אילוצים. הוא זיהה שמה שטראמפ רוצה זה חנופה, ומה שביבי צריך זה פוט־אופ. לאסר הוא נותן שלטון ונשק. לביבי הוא נותן סלפיו. אין לו בעיה לה־צהיר שירחיק את האיראנים. הוא ירחיק אותם בדיוק

"החלה להתפשט שמועה שיש לי אלצהיימר. אותי זה הצחיק. אבל אנשים, בכל מיני פרלמנטים, נשבעו שהם מכירים רופא שראה את התיק הרפואי שלי וזהו, הלך עלי, אני גמור, אני לא מזהה אנשים. העניין הוא שאני בן מזהה אנשים ואני מזהה תהליכים. אז החלטתי לשים לזה קץ ובאתי לטלוויזיה"

עיון שמדריך היום את היועץ. אני לא יודע את זה, אני מעריך. הוא אומר שייקח את שני התיקים הראשונים (1000 ו-2000 – ב"כ) ויגיש שם כתב אישום בכפוף לשימוע. אחד על הפרת אמונים, השני על מרמה והפ' רת אמונים. במקביל יודלף שיש חילוקי דעות בע' ניין המרמה, ויש בפרקליטות כאלה שחושבים שצריך להוריד את זה. ואז מה שנשאר בעצם זה שתי עב' רות קלות של הפרת אמונים, ועל זה לא מדווחים ראש ממשלה וכו'. הטריק הוא שברגע שהוא החליט להגיש כתב אישום בכפוף לשימוע, הוא לא חייב לפרסם את החומרים והעדויות לפני הבחירות, כי זה לפני השימוע. אז היועץ לכאורה הוכיח אומץ לב וחוט שדרה, כי העדויות יכולות לקבור את ביבי, אבל במציאות ביבי הולך לבחירות ומנצח ואחר כך נשאר עם הפרת אמונים ומקווה לשכנע את השותפים הקואליציוניים שזו אינה סיבה להדחת ראש ממשלה."

מה כל זה אומר על היועץ המשפטי, בראייתך?
"זו הטקטיקה שלו. זה מטריד אותי. אני לא יודע אם הוא סתם חלש אופי או שאולי הוא נסחט".

בוא נדבר על נתניהו. אתה מכיר אותו עשרות שנים, לעומק. אתה מכיר את אחיו יוני, אתה מכיר את עידו, אתה מכיר מצוין את פרופ' בנציון נתניהו. המשפחה הדתויה הזו, הנרחקת, בעצם ניצחת.

"אין כאן שאלות של ניצחון או מפלה. באמת הכרתי טוב את נתניהו הזקן. היו לנו שיחות עומק רבות. הוא בזמנו לקח מהקריטי שהגיע להלל קוק, הלוא הוא פיטר ברגסון, באשר לעבודה שנעשתה בממשל האמריקאי בימי המלחמה. נתניהו היה זה שעשה את העבודה הזוטרה, השולית, בעוד שקוק היה המנהיג המוכר שעבד מול הסנאטורים. הם תמיד היו קצת בצד, המשפחה הזו".

עכשיו הם באמצע.

"אבא שלי נולד באותה שנה שבה נולד אבא של ביבי. בנציון נולד בוורשה, אבל משפחתו במקור מליטא, כפר קטן בשם פומביה, 10 ק"מ מצפון לפ' ניבו', על הדרך לריגה. גם אבא שלי גדל בכפר קטן כזה שהיה יהודי ברובו, פושילט, 15 דקות משם בע' גלה מערבה. שניהם באו מאותו מקום, מאותו הכפר, באותו הזמן. הם היו בני 3 במלחמת העולם הראשונה. בצירוף מקרים מוזר, גם בנציון וגם אבא שלי מקבלים סרטיפיקט לעלות לארץ באותו זמן בערך, ושניהם מוצאים את עצמם לומדים ביחד באוניברסיטה העברית, כשהייתה בחיתוליה. הם למדו שם רק לימודים הומניים מכל מיני פרופסורים גרמנים כמו בובר וקלור. זור. אבי היה מספר שבהפסקות כל הסטודנטים היו יושבים על הספסלים הנמוכים בגינות, בהר הצופים, מקשקשים, נחים. רק מיליקובסקי, אבא של ביבי, היה לוקח ארגו עץ, עולה עליו, ממלא את הריאות אוויר

איזה מפעל מכוניות ביפן או מפעל פלדה בהודו, אבל כשהוא קם ופתאום נותן אגרוף בפרצוף של הקנדי, החבר הכי טוב שלו לכאורה, מעבר לכביש, אז הם נשבים בקסמו, כי הם מאמינים שיעשה הכל בשבילם. במציאות, זה בכלל בשבילו. הוא צריך את הפועלים הללו, את הבייס שלו, כי אם הדמוקרטים לוקחים את הקונגרס, הם הולכים לאימפיצ'מנט, להדחת הנשיא. וכאן אנחנו מגיעים לאיראן. אם זה ייראה מספיק חשוב, הוא ישקול לעשות פעולה באיראן צמוד לבי' חירות האמצע. משהו מהרהר, ימים ספורים לפני הבחירות, באופן כזה שהאיראנים, שאותם כולם שונאים, לא יספיקו להגיב, אבל הבוחרים של טראמפ יוכלו להגיד 'זה האיש שלנו' ולהבין שזה לא אובמה, זה בעל בית אמיתי. כשהכלכלה בינתיים בנסיקה, הנוקאוט לאיראן – במקומות שבהם בוש ואובמה נכשלו – יכול לעשות את העבודה".

אתה מתאר תרחיש חלומות שנשמע בדינוני לגמרי.

"הכל תלוי עד כמה טראמפ יעריך שמכה על איראן תשפיע על בוחריו. אם הוא יעריך שכן, הוא יבצע. האיום של איראן בדבר חסימת מצרי הורמוז חסר מש' מעות. אי אפשר לחסום את מצרי הורמוז. לא נחיל של ספינות קומנדרו מהירות, ולא מוקשים. יש למ' עצמות תשובות לכל זה, ואיראן תתיר את דמה אם תלך על חסימת המצרים. האיראנים יודעים שאסור להם להיקלע לעימות עם אמריקה. איראן היא מדינה גדולה, היא תשרוד עימות כזה, אבל האייתוללות לא ישרדו אותו. דיק צ'יני אמר לי דברים כאלה לפני כמה שנים".

חרדה עמוקה

בוא נעבור לדבר על הפיל שבחדר: נתניהו. האיש שהיית מפקדו בסיירת מטכ"ל, שניצחת ב'99, ששירתת תחתיו בממשלת 2009-2013. אתה מרבה לבקר את היועץ המשפטי אביחי מנדלבליט על הטיפול בחקירות. גם את מנדלבליט אתה מכיר טוב מהצבא. אתה באמת מאמין שיש כאן קונספירציה לחלץ את ביבי?

"תראה, גם אם נאמץ פרשנות הכי מקלה שיש, כמו שעשה היועץ אליקים רובינשטיין בפרשת המתנות, בהנחה שנתניהו פרש ולא יחזור, נניח שנארוז איכ' שהו את תיק 1000 להפרת אמונים, ונניח שנעלה טענה כזו או אחרת על תיק 2000, הרי בתיק 4000 כבר אי אפשר להגיד כלום. זה תיק שוחר נטו. אם מנדלבליט ינסה לחלץ את נתניהו גם כאן, מבחי' נה משפטית לא יישאר ממנו שריד ופליט. אני חושב שהוא מבין שיצטרך להגיש כתב אישום על שוחר בכ' פוף לשימוע. אני חושב שמנדלבליט מנסה לדחות את זה כמה שיותר כדי שביבי יוכל ללכת לבחירות עוד קודם, לנצח, ואז להעביר פסקת התגברות וחוק צר' פתי וכל מה שצריך כדי לבסס את הטיעון שקיבל את אמון העם למרות החקירות, ושהרשות המבצעת מק' בלת את הסמכות ישירות מהעם, שהוא הריבון, בעוד היועץ המשפטי מקבל את הסמכות דרך כל מיני וע' דות מינויים ודרכים מפותלות. ולכן ביבי בעצם יגיד לו שהוא מצפה ממנו שיחשוב אלף פעמים לפני שי' גיש כתב אישום נגד אדם שהעם בחר ברוב גדול זה עתה, ואף אחד לא מוסמך להיות מעל העם".

נימוקים כאלה יעברו בעידן הנוכחי?

"אני חושב שלנימוקים האלה יש משקל, בטח ברא' שו של היועץ. אני חושב שהסיבה שהוא החליט לאחר את כל התיקים מעידה על הניסיון לדחות כמה שאפ' שר. בחודשים האחרונים הוא נתקל בהתנגדות גדולה מלמטה, מדרגי השטח ומהפרקליטה ליאת בן-ארי. יש שם אנשים עם אינטגרטי', והוא מבין שלא יוכל למזמז את זה עד הסוף. הוא חושש שתעלה תביעה ציבורית שאי אפשר להתעלם ממנה לחשוף את כל החומרים לפני הבחירות. לא יכול להיות שיש חקירות במשך שנתיים, בשלושה תיקים לפחות, עם שתי המ' לצות משטרה על שוחר, והעם ילך להצביע ולא ידע את ליבת העדויות והפרטים. ואז, לדעתי, עלה הר'

"האיראנים יודעים שאסור להם להיקלע לעימות עם אמריקה".

רוחאני

צילומים: רויטרס

המשך בעמוד 25

"כשבנט ואיילת היו עדיין רעיונות עמומים בראשם של אנשים צעירים, והרב גינזבורג שקד על דחיקת הקץ, אמל אסעד שכב בשוחה מאחורי גופות של החברים שלו והתפלל לצאת משם בשלום, כדי להגן בגופו על צליחת התעלה. הצורה שבה הם ניגשים להרוס את החלום הציוני - זה איום קיומי"

המשך מעמוד 7

ונושא נאום חוצב להבות במשך 15 רקות, כל ההפס־קה, לימים, אחרי המחלוקות הגרולות בין מפא"י לח' רות, נהג אבי להגיר ש'אנחנו תנועה של אופרציה. הם תנועה של דקלרציה'. כל השנים היה חשוב להם יותר מה הם אומרים מאשר מה היהודים עושים. המילה גרר לה מהמעשה. זה קו שהולך עם המחנה הזה דורי־דורי רות, עד היום. אתה רואה שהימין מלא הצהרות. חוק הלאום הוא דוגמה טובה. למה? איזה חוסר של ביט־חון עצמי צריך להיות למדינה שהיא מעצמה גרעי־נית על פי פרסומים ורים, החזקה במזרח התיכון, חברה ב־OECD, הדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון שאיש לא מערער על היותה מדינה יהודית, שיכול לגרום לה לחוש מאוימת כל כך? מצד אחד משוויצים ביחס שלנו ללהט־בים, הסובלנות למיעוטים, ההייטק, תל אביב, ומצד שני החרדה העמוקה הוו שגורמת לך לחשוב שאם לא תצהיר בקול גדול, כאילו לא עשית כלום. במקום להבין שעשית, הצלחת, חשוב להמשיך לעשות, חשוב מה שיקרה, לא מה שנגיד על מה שיקרה, ומה שחשוב שיקרה זה שלא יהיה רוב ערבי בין הירדן לים".

פעם אמרת על ביבי שהוא לא מבאן, שהוא ילד חורן. אבל הוא נולד באן, כמוך בדיוק. צבר.

"הוא גדל והתחנך באמריקה. רואים את זה מצוין על רון דרמר. פגשתי לא מזמן אמריקאי בכיר שאמר לי שדרמר מדבר עם סנאטורים אמריקאים ואומר להם: 'תשמעו, אנחנו מנהלים את מדיניות החוץ שלכם באיראן. לא אתם'. ואם אתה שואל את עצמך מאיפה החוצפה הוו, אז מבחינתו זה לא חוצפה. מבחינתו הוא אמריקאי כמוהם. דרמר הוא איש מבריק, גדל כבן של רפובליקני אמריקאי במיאמי ומרגיש אמריקאי. הוא מדבר עברית, אבל חושב אנגלית. הוא לא רואה את הקווים האדומים שאנחנו רואים. אני חושב שזה המצב גם אצל ביבי. גם הוא בהווייתו חצי אמריקאי, ולכן הרקע שלנו שונה. אני באמת צמחתי וגדלתי בתנועה של אופרציה, עם מחנה קיץ בכל שנה בתנאי חלר־ציות, עם מחסור, עם ציונות קרקעית, ארצית, מגשי־מה. ביבי גדל בסביבה שכבר שלושה דורות רק מדב־רת, ושני דורות החלק האינטלקטואלי שלה מתפרנס וחי על חשבון החלק היצרני. יש שם אחים עם שמות של בני מתתיהו שלא חיים בארץ והצליחו מאוד כל־כלית באמריקה ובמקומות נוספים, והם החזיקו כל השנים את אחיהם בנציון. הם לא באמת היו צריכים להתפרנס. הוא היה האח המלומד, הם היו העשירים, וזה לא היה עומס גדול להחזיק אותו. בסוף אנחנו מגיעים למילצ'ן ופאקר. ביבי, גם כשהיה צעיר, לא נטה לשלם. אי אפשר לקחת ממנו את העובדה שהיה קצין צעיר בסיירת וילד חוץ מוכשר שבא להוכיח את עצמו, אבל קווי האופי שהגיעו בתקופה הוו לקיצור ניות, נראים בתחילתם כבר אז, ועוד קודם, בדורות הקודמים".

הוא השתנה?

"הוא היה אמביציוזי מאוד מהרגע הראשון. הייתי סטודנט לתואר שני בסטנפורד כשהוא למד ב־MIT. הגעתי לשם שנים אחרי שהפסקתי ללמוד, להתח' רות עם טובי הבוגרים של בתי הספר האמריקאיים התובעניים ביותר, וישבתי על בחינות הקיץ מהבוקר עד הערב. יום אחד ביבי מתקשר אלי' אחר הצהריים ואומר לי: 'אתה חייב לראות הערב ב־PBS, היה לי עימות טלוויזיוני עם איזה פלסטיני, איך השכבתי אותו'. אגב, זה נכון. הוא באמת השכיב אותו. הוא היה מוכשר, אמביציוזי. מותו של יוני היה אירוע מעצב עבורו שהחזיר אותו למסלול הישראלי".

מה היה קורה לולא נפילת יוני?

"אם זה ייראה מסביק חשוב, טראמפ ישקול לעשות פעולה באיראן צמוד לבחירות האמצע. משהו מהדהד, ימים ספורים לפני הבחירות, באופן כזה שהאיראנים, שאותם כולם שונאים, לא יספיקו להגיב, אבל הבוחרים של טראמפ יוכלו להגיד 'זה האיש שלנו' ולהבין שזה לא אובמה, זה בעל בית אמיתי"

"אי אפשר לדעת. זה כמו רצח קנדי. ביבי הביא את יוני לסיירת. הוא בא אלי ואל דיגלי ואמר לנו שיש לו משהו מצוין. אנחנו אז חיפשנו אנשים עם ניסיון בלחימה ממש, כי ב־67' הסיירת רצה אחרי הזנב של המלחמה ולא הצליחה לתפוס אותה, אבל יוני היה בצ' נחנים ונלחם ברמת הגולן. יוני היה איש אחר מביבי". **על פי גרסאות של בכירים בסיירת ובאמין באותה תקופה, יוני היה במשבר טרם נפילתו.**
"זה נכון. אני גם רמזתי על זה בהספר שלי בטקס ה־30 למותו ודיברתי על הברידות שחוהו לפני מותו, והיו באמת קצינים שהמליצו לרמטכ"ל או ראש אמין להעבירו מתפקיד, וראיתי איך הרמז הקטן שלי מכ' ווץ את האבא. זו הייתה האמת. יוני היה מפקד הסיירת ונפל באנטבה, נראה לנו ראוי להנצחה, אבל ביחי־דה הייתה מהרגע הראשון שאלה למה יוני מונצח, ואנשים כמו אמיתי נחמני או עמית בן חורין, לוחמי הסיירת שנפלו ביום כיפור, לא. זו הסיבה שמוקי בצד התקומם ושיוסי לנגוצקי ונוספים דיברו. למשפחה זה היה מאוד חשוב. האבא בנה את עולמו הפנימי, הכרתו והכרת הערך שלו ואפילו הפרסטיז' והמוניטין שלו על העובדה שישב בארכיונים בספרד יותר זמן מכל אדם אחר וחפר יותר עמוק וכתב על האינקוויזיציה עם הכי הרבה דוגמאות וציטוטים. האבא הבין שבסוף מה שנשאר זה המסמכים הכתובים, ובעוד 100 שנה רק זה יהיה. ולכן הם השקיעו מאמץ אדיר כל כך בה' נצחה, בגלל התורעה ההיסטורית המפותחת".

בין דיבור למעשה

בוא נדבר עליך. מאיפה האנרגיה, ההכתערות הוו כל יום מחדש על הטוויטר והפייסבוק והראיונות בכל בלי התקשורת, תוך שאתה מתעלם מכל הרפש שמוטח בכ' ברשת ומכל רעשי הרקע?

"המדינה הוו באמת חשובה לי. כרגע אני משוחרר מהשיקולים של איך זה נראה ומה זה עושה ואת מי זה מרגין, כי אני רץ בתוך פלטפורמה פוליטית או מפלגה. אני פשוט מנסה לעמוד מחוץ למערכת ולהגיד את האמת. גם האמת, למרות העיניניים שהיא עוברת בזמן האחרון, בעלת ערך. למרות הפייק ניוז, לאמת יש כוח כשהיא נאמרת בצורה פשוטה, ישירה ובוטה. אני מודה שיש כאן גם קצת תשוקה שהופכת את הרמות הקרה והשכלתנית של ברק לכוז שמקשי־בים לה, כשזה נאמר בסוג של להט".

האמביציות שאתה מעורר ברשת לא מפחידות אותך?

"יש כאלה שאומרים לי שאני מגזים, שאם אכנס לפוליטיקה זה יפגע בי, ואני אומר להם שכרגע אני לא מתעניין בתפקיד קונקרטי, אני עוסק במאמץ להביא שינוי, והוא לא יבוא בלי מודעות של המחנה שלנו שצריך להתעורר. אני מוטרד עמוקות מהמ' סלול של המדינה, שצועדת לתהום. עכשיו התברר שגם טראמפ, ממקומו, רואה באופן בהיר מה שביבי מסרב לראות בגלל ההיגרדות שלו אחרי הקיצונים: שבקצב הזה שמו של ראש ממשלת ישראל יהיה מר חמד. זו תמצית העניין. אני מנסה להעיר את הציבור. אי אפשר להעיר את הציבור בשקט".

אולי נבואת הזעם שלך משוללת יסוד? האיום של הימין, טרור וערבים, הרבה יותר מוחשי מהאיום של המחנה שלך, על 'מדינה דר־לאומית'.

"זה נכון. הממשלה מזהה את הפחדים הקמאיים של הציבור ומשחקת עליהם. אבל תביט על הפער בין הריבור למעשה. הרי מעשית, נתניהו נכנע לחמאס תחת אש. תעצום עיניים ותחשוב מה הוא היה עושה אם זו הייתה ממשלה של לבני, גבאי, לפיד או שלי. הוא דילג בתוך כמה שנים מהתפקיד של זה שקורא ומטיף ומאיים לזה שלא עושה כלום. הוא לא יורע לעשות כלום, לא איך מתכננים מבצע, איך מתחילים מבצע, איך מסיימים מבצע, איך פועלים בין מבצעים. הוא לא עושה כלום, חוץ מללוש את התודעה הציבר רית ולהפחיד".

ועדיין, הוא סופולרי והציבור די מאושר איתו.

"החזון שמגיע את הימין הקיצוני ואת ביבי הוא חובק כל, מלהיב, שמצדיק מסירות נפש. הנה, לנגד

ברק: "אני מוטרד מהמסלול של המדינה, שצועדת לתהום"

עינינו מתגשמת בשורת הגאולה המשיחית. אי אפשר להכחיש שזה חזון מדליק, אתה כאילו שותף למע־שה הגאולה של הקב"ה. והחזון שלנו לא מלהיב. אתה צריך להסביר לאנשים שיש איום על עצם הציונות, על המעשה הציוני של הרצל, ו'בוטינסקי, כך גוריתן, רבין ובגין. על היותנו מדינה נאורה, ליברלית, דמו־קרטיה חזקה מספיק, קיר ברזל. אנחנו נאבקים על השלמת הפרויקט הציוני, הם נאבקים על השמדתו. אנחנו רוצים להגיע לעשר או 15 המדינות המובי־לות בעולם, שתהיה חזקה, בחירות אזוריות, סובלנות. ולכן עד שתהיה התעוררות במחנה המרכז־שמאל עם אותה רמה של אנרגיה והכרה בחשיבות המאבק, לא יקרה כלום. בלי להפחיד את הציבור שלנו ולהסביר לאיזה אסון אנחנו הולכים, זה לא ילך".

אתה נשמע כמו יאיר גולן.

"יאיר גולן צדק. במבחן הזמן, הדברים שהוא אמר מתגשמים לנגד עינינו והיו מאוד מדויקים. ואתה שוב שואל את עצמך: איזה עומק של חוסר ביטחון צריך להיות לאנשים שמעדרעים על זכותו של קצין אמין להגיד את האמת? הרי יאיר גולן איש ימין בהשקפותיו ומביט בגאווה על מה שבנינו כאן. הבאנו את ההומני־זם והליברליזם לעולם, הדאגה לגר וליתום, הקדמה, המרע, הכל בנוי על גאונים יהודים שתרמו לתרבות האנושית יותר מכל קבוצה אחרת בפסיפס האנושי. חזרנו למולדתנו, בנינו את המדינה הכי חזקה במזרח התיכון, אפשר להיות גאים ולהביט במראה ביושר, לראות את החולשות ולתקן אותן. אין לנו ממה לח' שוש. הגאווה בתוכנו, ההוויה בתוכנו, הביטחון העצמי נובע מאיתנו. וכאן יש דבר הפוך: יש הנהגה שמטש־טשת את בהירות הראייה של הציבור, בונה על היצ־רים הכי קמאיים ואפלים. מאחדת אותנו מול עמלקים והיטלרים מבחוז ומכפנים, ונגד האליטיסטים שמו־בילים את הפיתוח וההייטק והתעשייה והתקשורת ומרוויחים. בסוף, אנחנו לא הצלחנו להחזיר לציבור את האמת הפשוטה על מה שקרה כאן. הרי 8200 זה לא ביבי, סייבר זה לא ביבי, מובילאיי זה לא ביבי, זה אזורחים מוכשרים ויצרנים בכל הארץ. ההישגים של ישראל הם תוצאה של עבודת האזורחים, שזכאים שי־חלקו להם את התשומות בחזרה ולא שישדרו אותם ויחלקו בין קיצונים מטורפים".

איך אתה מצליח להתעלם מכל הרפש ששופכים עליך ברשתות בכל פעם שאתה מסתער על נתניהו?
"באופן אישי, פחות אכפת לי מאחרים. נולדתי עם עור עבה. אני לא שואב את תפיסת הערך העצמי או הביטחון העצמי ממה שאומרים או מצייצים עלי. אני מציץ מפעם לפעם על התגובות ומבין שוו תעשייה. ביבי עובר בצורה מאוד מתוחכמת. מה שתופס אותי זה דבר אחר. אני מחוץ למערכת הפוליטית, וככל זאת כל מה שאני מצייץ נגר נתניהו מיד נתקל בגל של רפש שמייחס לי כל עוון אפשרי מבראשית. ולביבי, שהוא ראש הרשות המבצעת, כאילו אין אפוזיציה. עליו אין אופנסיבה כוז. האיש ששרון אמר עליו שהוא מתפרק לנגד העיניים במצבי משבר וצריך להרכיב אותו מחדש, ורפול אמר עליו שהוא עושה במכנסיים ברגע של מבחן, ובגלל זה הוא צריך לדובב את המ־זכיר הצבאי או את ראש המוסד או את ראש השב"כ שיגירו כמה הוא גדול בהחלטות, האיש ששמיר אמר עליו 'מלאך חבלה', הבן אדם שאחראי למחדל ולברדק של חאלד משעל, ששחרר את אחמד יאסין, שהחזיר את חברון, שנתן 13% לפלסטינים, ששחרר אלף רוצ־חים לחמאס עבור גלעד שליט, שנכנע לחמאס, שא־חראי למלחמת הכותל, שסיפר שלא היה טרור למרות כל הפיגועים שאפשר למנות בתקופתו, האיש שירד מהארץ, שלא שילם בחייו על כלום".

אתה נשארת אותו אהוד לאורך כל הדרך?

"כל אחד משתנה. השאלה היא אם איברת את הגר־עין האמיתי. אצל ביבי, למשל, אני חושב שזה התא־דה. הוא תמיד היה מורכב, אני לא חושב שהיה בו רק אגו, אבל היום אתה רואה שאיום החקירות, המציאות הקודרת, הסביבה הביתית, האדיאולוגיה של קטס־טרופות שירש מאביו – כל אלה עשו את פעולתם. אגב, הוא ירש הרבה דברים מאביו, כולל היחס למילה הכתובה, היחס לטקס על חשבון העשייה, העטיפה על חשבון המהות. זה הכל מאבא." ☹